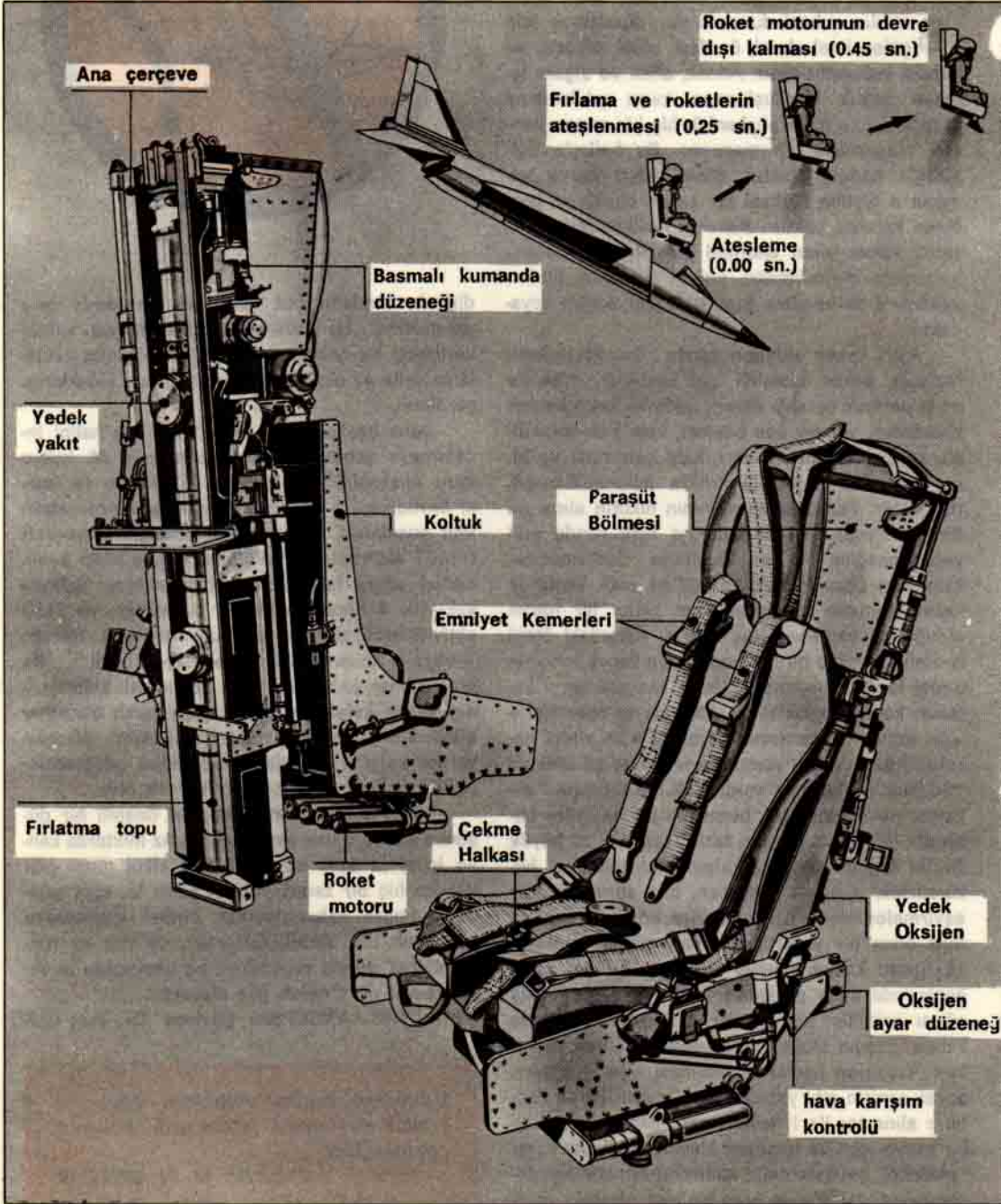

YAŞAM KURTARAN

KOLTUK

Motorları herhangi bir nedenle çalışmaz duruma geldiğinde, sa-
vaş pilotuna tek bir yol kalır: Uçak-
tan dışarı çıkmak. Roket gücü, pi-
lotu tehlike bölgesinden uzaklaştı-
rır.

Dünya üzerinde sayıları binleri geçen pilot-
lar, yaşamlarını modern fırlatma kabinlerine borç-
ludurlar. Harekete geçirme olanağı bulduklarında,
bu karmaşık sistem sayesinde pilotlar ölümden
kurtulabilmektedir. Ölümle kalımı, saniyeden kısa
sürelerin belirlediği durumlarda, hızlı devreye
giren bu sistemlere komuta etmek için pilotun,
başının üzerindeki düğmeye basması ya da diz-
lerinin arasındaki halkayı çekmesi yeterlidir. Böy-
lece, kabin tavanının uçmasıyla birlikte 0.25 saniye
içinde, fırlatma topu ateşlenerek koltuk
pilotla birlikte (ağırlık yaklaşık 200 kg.) dışarıya
fırlar. Fırlatma topundaki yakıt bittikten sonra
devreye giren roketler, 0.20 saniye için yaklaşık
20.000 Newton'luk bir ek itme sağlarlar.

Dev bir el tarafından çekilip alınmışcasına
pilot, 100 m. kadar yüksekliğe fırlayabilir. Tüm
bunlar o denli hızlı olur ki, pilotun 1000 km/
saat hızla giden uçaktan, kuyruk bölümüne çarp-
madan çıkması gerçekleşir.

Bu arada pilota ve koltuğa etki eden ivme
gerçekten çok büyüktür: Yerçekimi ivmesinin
14 - 16 katı. (Formül-1 yarış arabasının ulaşabil-
diği ivme 1g nin biraz üzerindedir.)

Roketlerin sağladığı güçle koltuk, paraşütün
rahatça açılmasına olanak sağlayacak yüksekliğe
çıkarmak ve fırlatılmadan 1/2 saniye sonra açılan
bir yardımcı paraşüt, koltuğu düşüş sırasında
yere dik konuma getirir. Böylece, pilotun koltuk-
tan kurtulma ve ana paraşütün açılma aşamasına
gelir. Bunun için basınca duyarlı bir düzenek
bulunmaktadır. Bu düzenek, hava basıncını ölçer-
ek yere 2000-3000 m. kala otomatik olarak kol-
tuğu paraşüte bağlayan kemerlerin açılmasını
sağlar. Tüm bunlar 2.65 saniye içinde gerçek-
leşir ve pilot 7 m/sn hızla yere doğru yakla-
şmaya başlar. Çok yükseklerde havasız kalma
tehlikesinin önlenmesi için, pilotun uçuş sırasın-
da taktığı maske, koltuktaki oksijen tüpüne
bağlanmıştır.

Çift kişilik uçaklarda, ayrıca monte edilen
bir zamanlama sistemiyle pilotların birbirlerini
izleyen biçimde fırlatılmasıyla, havada çarpışma
olasılığı büyük ölçüde azalmaktadır.

Hobby'den Çeviren : Yük. Müh. Osman OKTAR